

Exegese 26.4: De apostel van de liefde

SCHRIFTGEDEELTE

1 Johannes 2:7-11

1 Johannes 4:7-21

THEMA

De apostel van de liefde

EXEGESE

1 Johannes 2:7-11

Vers 7 Het is niet een nieuw gebod waar Johannes over schrijft. Het is een oud gebod dat ze vanaf het begin ontvangen hebben. Met 'begin' wordt de tijd bedoeld waarin de lezers van deze brief tot de geloofskennis van Jezus Christus kwamen. Waar heeft de apostel het over als hij het heeft over het 'oude gebod'? Dan moeten we in vers 6 kijken: 'Die zegt dat hij in Hem blijft, die moet ook zelf alzo wandelen gelijk Hij gewandeld heeft.' Kanttekening bij de Statenvertaling: 'dat is heilig, naar het voorbeeld van Zijn leven'.

Vers 8 Dat Johannes het nu toch over een nieuw gebod heeft, lijkt in regelrechte tegenspraak te zijn met vers 7. Hoe zit dat? Het 'nieuwe' is eigenlijk een verdieping ten opzichte van het oude. Wat in Hem waarachtig is (namelijk: 'gelijk Ik u liefgehad heb', Joh. 13:34), moet ook in hen zijn (dus: dat ze elkaar liefhebben). Door de geloofsomhelzing van Christus zal dat nieuwe gebod ook in het hart van de gelovige werken.

Vers 9 In het slot van vers 8 ging het over duisternis en licht. De duisternis is begonnen voorbij te gaan (ze is er nog wel!) en het waarachtige licht schijnt nu (is begonnen te schijnen en zal blijven schijnen). Het gaat dan om het licht van het Koninkrijk der hemelen en om Hem Die het Koninkrijk der hemelen gestalte geeft: Jezus Christus, de Zoon van God ('Ik ben het Licht der wereld', Joh. 8:12). Stel dat een christen nu zegt dat hij in het licht is, maar hij haat zijn broeder. Dan geeft die man of vrouw daarmee te kennen toch nog in de duisternis te zijn. En dat is dus gevaarlijk! Immers, 'de duisternis gaat voorbij.'

'...en zijn broeder haat'. Belangrijk is het om op te merken dat de Heere niet van ons vraagt dat wij alle mensen liefhebben om wat zij doen. De Heere Jezus waardeert het positief in de gemeente van Efeze dat ze degenen die de zonden aan de hand houden, geen plek wilden geven in de christelijke gemeente ('en dat gij de kwaden niet kunt dragen', Openb. 2:2).

Vers 10 Daarentegen stelt de apostel klip-en-klaar: 'Die zijn broeder liefheeft, blijft in het licht'. Het contrast met vers 9 is dus heel groot. Hier gaat het om: dat we elkaar liefhebben (lees ook Joh. 15:9-10 en 12 waar het gaat over 'blijven in Zijn liefde'). Als het gebod om de broeders (en zusters) lief te hebben in het hart leeft, dan zul je in het licht blijven. Lopend in het licht, zul je niet struikelen. Ook voor anderen ben je dan geen struikelblok.

Concrete toepassing: christenen mogen nooit afkeurend praten over medechristenen. Dan maken we antireclame voor de kerk en vormen een struikelblok voor anderen (vooral jongeren!) om te geloven. Dit betekent niet dat we de zonde in de ander moeten liefhebben.

Vers 11 In dit vers grijpt Johannes weer terug op vers 9. Hij voegt er nu nog iets aan toe: je bent niet alleen in de duisternis als je je broeder haat, maar je wandelt zelfs daarin. Duisternis is een beeld van leven zonder God. Je begeeft je dan in de sferen van de boze. Duisternis wijst daarbij ook op het doen van zonden en het verblijven ('wandelen') in een omgeving van zonde en kwaad.

In het donker weet je niet waar je heen gaat. Je kunt gemakkelijk struikelen. Je kunt op een afgrond aflopen zonder het in de gaten te hebben. De Heere Jezus heeft hier heel duidelijke dingen over gezegd. Als je Hem volgt zul je het licht des levens hebben en in de duisternis niet wandelen (Joh. 8:12). Buiten het geloof in Hem, blijft een mens in de duisternis (Joh. 12:46). En, 'die in de duisternis wandelt, weet niet waar hij heengaat' (Joh. 12:35).

1 Johannes 4:7-21

Vers 7-15 De apostel Johannes roept de lezers op elkaar lief te hebben. Ze worden door hem aangespoord. Hij richt zich hier op de 'geliefden'. Het gaat om kinderen van God (zie bijv. 1 Joh. 3:2). Kinderen van God hebben een hoge roeping. Ze moeten en mogen een lichtend licht zijn in een donkere wereld. De liefde waarover het hier gaat, is geen natuurlijke liefde – die de mens voortbrengt en daarom onzuiver is – maar liefde van God (of beter: 'uit God', van Hem afkomstig). Zijn liefde is volmaakte liefde. In vers 7b en vers 8 geeft de Bijbel een kenmerk van het geloof: die liefheeft is uit God geboren en kent God. Maar die niet liefheeft, die heeft God niet gekend. Hoe zou je christen genoemd kunnen worden als je de broeders en zusters niet liefheeft? Want, God is liefde! Uit God geboren zijn (Joh. 1 en Joh. 3) heeft tot gevolg dat er liefde in je hart komt. Let dus op de volgorde. Als je die omdraait, krijg je het volgende: 'Ik heb lief, en daarom ben ik uit God geboren'. Zo is het dus niet. Een zondaar wordt eerst uit God geboren en krijgt als vrucht daarvan lief.

Een ander belangrijk punt betreft het op de loop gaan met deze liefde. Daarmee bedoel ik dat onder de mantel van de liefde de zonde wordt omarmd. Er wordt bijvoorbeeld gezegd: 'Overal waar liefde is, is God'. Dan kan het dus zelfs gebeuren dat christenen die op grond van Gods Woord zondige liefde afwijzen liefdeloosheid wordt verweten. Het gaat in 1 Johannes niet om wat de mens van nature onder liefde verstaat, maar wat God onder liefde verstaat.

Wat God onder liefde verstaat komt in de verzen 9 tot 11 aan de orde. En op grond daarvan zal opnieuw een aansporing door Johannes gedaan worden. In vers 9 schrijft Johannes over de liefde Gods die jegens ons (of: onder ons, aan ons) is geopenbaard. God heeft Zijn eniggeboren Zoon gezonden in de wereld. Bedenk daarbij altijd dat de wereld na de zondeval een plaats van dood en verderf is. Nu, naar die plaats zond God uit liefde het liefste wat Hij had, Zijn eigen Zoon. Jezus is gezonden tot een verzoening van onze zonden (vers 10). Daaruit blijkt dat God ons eerst liefgehad heeft. De liefde komt bij Hem vandaan. In vers 11 maakt Johannes de slotsom: 'Indien God ons also lief heeft gehad, zo zijn wij ook schuldig elkander lief te hebben.' Het woordje 'indien' wil vanzelfsprekend niet op een onzekerheid wijzen. Het betekent zoveel als: 'nu God ons zó liefgehad heeft, dán...'. Dan moeten wij elkaar ook liefhebben (vergelijk met Rom. 13:8). Het 'elkaar' ziet in de eerste plaats op de onderlinge betrekkingen in de christelijke gemeente. De liefde mag zich daarna ook uitstrekken naar mensen buiten de gemeente (Gal. 6:10).

Mogelijk waren er mensen in de omgeving van de christenen aan wie Johannes schrijft die zeiden God te kunnen zien (mystieke, geestelijke ervaringen?) en zich daardoor betere christenen dan anderen gingen voelen. Johannes, geleid door de Heilige Geest, maakt hier korte metten mee. Daarvan hoeven de christenen aan wie hij schrijft echt niet onder de indruk te zijn. Het is ook je reinste grootspraak, immers: 'niemand heeft ooit God aanschouwd' (vgl. o.a. 1 Tim. 6:16; 1 Tim. 1:17). Op zoek gaan naar mystieke ervaringen waarin je God zou zien, dat hoeven ze echt niet te doen. Geestelijk-nuchter stelt Johannes dit ertegenover: 'indien wij elkander liefhebben, zo blijft God in ons en Zijn liefde is in ons volmaakt' (vers 12). God is bij zulke mensen veel dichterbij (zelfs 'in ons') dan bij hen die God op allerlei spectaculaire manieren zoeken, maar de liefde niet hebben (vgl. 1 Kor. 13:3).

In deze brief van Johannes gaat het ook over het beproeven van de geesten (zie 1 Joh. 4:1). De Geest der waarheid is de Geest van de Vader en van de Zoon. Van Zijn Geest heeft God aan deze christenen gegeven (vers 13), daardoor worden ze verzekerd van het werk van God in hen. In het bijzonder wijs ik op Rom. 8:16 om dit aan te tonen. De Heilige Geest doet echter niet een 'los' werk in deze gelovigen. Het werk van de Geest heeft alles te maken met de Zoon Die door de Vader gezonden is tot een Zaligmaker der wereld (vers 14). Echt geestelijk leven ('God blijft in hem en hij in God') is er door de belijdenis dat Jezus de Zoon van God is. Elke grond voor geestelijk leven buiten het ware geloof in Jezus wordt door Johannes de pas afgesneden (lees 1 Joh. 4:1-6). De christenen aan wie Johannes schreef, waren in verwarring door allerlei geestelijke ervaringen die anderen hadden. Maar komt die geestelijke ervaring niet uit een geest der dwaling? Als niet beleden wordt dat Jezus de Zoon van God is, zijn die geestelijke ervaringen per definitie gebaseerd op het drijfzand van ons eigen bedrieglijke gevoel.

Vers 16 In dit vers spreekt de apostel opnieuw over de liefde van God. Ze hebben gekend en geloofd 'de liefde die God tot ons heeft'. Dit grijpt terug op o.a. de verzen 9-10. De bron van Gods liefde is Zijn eigen wezen ('God is liefde', vgl. vers 8). Als iemand nu in die liefde blijft, dan blijft hij in God en God in hem. Daar gaat het dus om, te delen in de liefde Gods in Christus Jezus.

Vers 17 Hier komt een nieuw onderwerp ter sprake. 'Hierin is de liefde volmaakt', lezen we. Dat komen we ook tegen in 1 Joh. 2:5 en 1 Joh. 4:12 (liefhebben van Zijn Woord, liefhebben van elkaar). Nu gaat het over vrijmoedigheid hebben in de dag van het oordeel (vgl. 1 Joh. 2:28). Wanneer wij wandelen zoals Hij gewandeld heeft, dan is dat een onmiskenbaar teken van genade en mogen we vrijmoedigheid hebben. Was Zijn wandel op aarde niet dienstbaar? Mark. 10 vers 45: 'Ik ben niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen'. Onze ziel als losprijs geven, dat kunnen wij niet en dat hoeven wij ook niet te doen. Maar dienen kunnen we echter wel! Zie ook 1 Joh. 2:6.

Vers 18 Hier gaat het opnieuw over 'volmaakte liefde'. 'Volmaakte liefde drijft de vrees buiten', lezen we. De vrijmoedigheid van vers 17 staat tegenover de vrees van vers 18. De volmaakte liefde werkt vrijmoedigheid, mede omdat de volmaakte liefde de vrees 'uitwerpt' (zo staat het er letterlijk). Als je nog vreest (angst) hebt voor de dag van het oordeel, is dat een teken dat de liefde nog niet volmaakt is. Het is dan dus zaak om de volle vrede met God te zoeken.

Vers 19-21 Johannes komt tot een afronding. In vers 19 grijpt hij terug op vers 10. Hij wil daar als het ware nog eens een streep onder zetten. God is de bron van liefde. Onmogelijk is het te zeggen God lief te hebben en de broeder te haten. Johannes werpt een (retorische) vraag op (vers 20). Dit is bemoedigend voor de christenen aan wie hij schreef. Als ze merken dat andere (schijn)christenen wel prat gaan op hun liefde voor God, maar de naaste minachten, dan hoeven ze echt niet onder de indruk te zijn van hun zogenaamde geestelijke ervaringen. Nogmaals, geestelijk nuchter, stelt hij daartegenover: 'En dit gebod hebben wij van Hem, namelijk dat die God liefheeft, ook zijn broeder liefhebbe' (vers 21).

GELOOFSLEER

HC vr. antw. 4	Het grote gebod
HC vr. antw. 55	Gemeenschap met de heiligen
Johannes 3:16	Gods liefde tot mensen
Mattheüs 5:44-48	Liefde tot de naaste

GEBEDSPUNTEN

- Bidden of God met Zijn liefde in mensen wil werken
- Bidden of God ons liefde wil geven tot elkaar
- Bidden om vergeving voor al de keren dat wij elkaar niet hebben liefgehad

PSALM- EN LIEDLIJST

Psalm 133: 1,2,3	Ai, ziet hoe goed, hoe liefelijk Want alzo lief had God de wereld Liefde was het, onuitputtelijk Wie liefheeft kent God
------------------	--

INTRODUCTIE OP DE VERTELLING

Laat een plaat over de barmhartige Samaritaan zien (zie onder). Vraag aan de kinderen wat ze zien. Wat deden de priester en de Leviet niet? Wat deed de Samaritaan wel? Naastenliefde. Daar gaan we het vandaag over hebben.

